

Vågan kommune
Postboks 802
8305 Svolvær

Saksbehandler:

Tilde Nygård

Inspeksjonsrapport med alvorlige avvik - Osan nedlagte deponi - Vågan

Kontrollnummer: 2021.078.I.SFNO

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:
Torbjørn Ollestad

Fra Statsforvalteren i Nordland:
Tilde Nygård

*Andre deltagere fra Statsforvalteren i
Nordland:*
Torhild Lamo

Resultater fra inspeksjonen – alvorlige avvik på deponiområdet

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved Osan deponi den 19.10.2021. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Statsforvalteren i Nordland avdekket 3 avvik og ga 2 anmerkninger under inspeksjonen.

Statsforvalteren ser alvorlig på avvik 2 og 3. Deponiet på Osan skal være avsluttet, og det er ikke tillatt å deponere avfall der i dag. Forsøplingssituasjonen øverst på deponiområdet er åpenbart i strid med forsøplingsforbudet i forurensningsloven § 28, og lagringen av farlig avfall der er ikke forsvarlig.

Avvik:

- Vågan kommune har ikke synliggjort deponiets utstrekning med randsone i kart til kommuneplan
- Det er deponert avfall på deponiet nylig og deponiet er ikke tilfredsstillende avsluttet med toppdekke og tilsåing

- Farlig avfall er ikke lagret forsvarlig på kommunens driftslager i vest på og ovenfor deponiet

Anmerkninger:

- Kommunens internkontrollrutiner kan forbedres
- Kommunen bør sammenstille og vurdere resultatene fra sigevannsprøvene fra deponiet

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

05.11.2021	Tilde Nygård	Oddlaug E. Knutsen
dato	kontrollør	seksjonsleder

Statsforvalteren i Nordland

Kopi av rapporten sendes til:

- Lofoten Avfallsselskap

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: Vågan kommune administrasjon	
Organisasjonsnr.: 974052210	Eies av: 938644500
Bransjenr. (NACE-kode): 84.110 - Generell offentlig administrasjon	

Kontrollert enhet

Navn: Osan - deponi	Anleggsnr.: 1865.0058.05
Kommune: Vågan	Fylke: Nordland
Anleggsaktivitet: Deponi for ordinært avfall	
Tillatelse gitt: 17. desember 1998	Sist endret:

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen er en del av Statsforvalterens tilsyn med nedlagte kommunale deponi i 2021.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Internkontroll
- Utslipp til vann
- Avfall
- Oppfølging av avslutningsplan for deponi

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen – pålegg om opplysninger

Vågan kommune plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Statsforvalteren skal kunne avslutte saken, må Vågan kommune innen 10.12.2021 sende inn følgende opplysninger:

- en skriftlig redegjørelse som beskriver hvordan alle avvikene er rettet, eventuelt en tidsfestet plan som beskriver hvordan og når avvikene skal være rettet
- en sammenstilling og skriftlig vurdering av resultatene fra sigevannsovervåkingen hittil. Vi ber om at dere også sammenlikner analyseresultatene med terskelverdiene fra veileder TA-1995/2003 for de parametere der det er fastsatt terskelverdier.
- en redegjørelse for hvor og hvordan sigevannet fra deponiet er samlet opp og ført til utslippspunkt

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (sfnopost@statsforvalteren.no) til Statsforvalteren i Nordland v/Tilde Nygård.

Pålegget om opplysninger er hjemlet i forurensningsloven § 49.

Vi ser alvorlig på avvik nr. 2 og 3 som ble avdekket i denne inspeksjonen. Gjennomføringen av tiltak for å rette avvikene kan bli fulgt opp med nytt tilsyn. Ved alvorlige brudd på regelverk kan Statsforvalteren også vurdere anmeldelse.

Klageadgang

Dere har rett til å klage på pålegg om opplysninger dersom dere mener at dere ikke har plikt eller lovlig adgang til å gi opplysningene. En klage bør begrunnes og skal sendes Statsforvalteren i Nordland senest 3 dager etter mottakelsen av denne rapporten (jf. forvaltningsloven § 14). En klage kan fremsettes både skriftlig og muntlig.

4. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 30.09.2021. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Statsforvalteren i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften § 39-7.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Vågan kommune bli ilagt et gebyr på kr 13 500,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften § 39-7. Dette tilsvarer gebyrsats 4 for tilsyn av inntil en dags varighet. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker, jf. §§ 28 og 29 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til

Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren i Nordland. Statsforvalteren vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

5. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via nettsiden og postjournalen til Statsforvalteren i Nordland (jf. offentleglova).

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Vågan kommune har ikke synliggjort deponiets utstrekning med randsone i kart til kommuneplan

Avvik fra:

Godkjenning av avslutningsplan, vilkår 1

Kommentarer:

I veileder til *Tiltaksplan for avslutning, kontroll og etterdrift av nedlagte kommunale avfallsplasser* (Fylkesmannen i Nordland, 1998), er det gitt en liste med tiltak som skal gjennomføres for alle nedlagte deponi. Tiltak nummer 8 («saksbehandlingsrutiner») krevde at kommunen skulle synliggjøre deponiets utstrekning i kart til arealplaner; *I regulering- og bebyggelsesplaner bør lokalitetene som hovedregel vises som fareområder etter pbl § 25 nr 5.1 kommuneplanens arealdel, og i kommuneplaner bør det vises som båndlagte områder etter pbl § 20-4 nr 4* (veileder til tiltaksplan, side 5).

I avslutningsplanen for Osan var det ikke presisert hvilke saksbehandlingsrutiner som skulle innføres, derfor ble det presisert i vilkår 1 til godkjenning av avslutningsplanen at, *Det må kunne dokumenteres at kommunen har saksbehandlingsrutiner som sikrer at det tas hensyn til områder med nedlagte avfallsfyllinger i planarbeidet.*

Området der deponiet ligger er i kommunedelplan Svolvær 2030 (fra 2012) avsatt til formål 1001 - Bebyggelse og anlegg. Området er også omfattet av områdeplan Osan – Kabelvåg (fra 2017) der arealet som deponiet ligger på er avsatt til formål BN2 (næringsbebyggelse), BN/F3 (næringsbebyggelse/forretning), og LNA (naturformål). For tiltak som omfattes av søknadsplikt etter plan- og bygningsloven § 20-1 og § 20-2, er det krav om detaljregulering for alle områder innenfor Osan syd. Det er også tatt med en bestemmelse som sier at, *byggeområdene over den eksisterende søppelfyllingen skal etableres slik at det ikke blir utslipp/miljøskader som følge av utbyggingen. Dette må redegjøres for i detaljreguleringen.*

Deponiets utstrekning med randsone er ikke markert i kart til kommuneplanen eller i områdereguleringen. I etterkant av tilsynet har kommunen opplyst om at behov for hensynssone er meldt inn til revisjon av arealplanen, og at det arbeides samtidig med reguleringsplan for området, hvor kommunen vil ta med deponiet i reguleringsarbeidet.

Deponiet er registrert i Grunnforurensning, og under tilsynet opplyste dere om at kommunen har rutiner for saksbehandling av saker etter forurensningsforskriftens kapittel 2 (opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider), og sjekkpunkt i byggesaker opp mot Grunnforurensning. Det er likevel fortsatt Statsforvalterens vurdering at deponiområder med randsoner må synliggjøres i kart til kommuneplanen, og reguleringsbestemmelser må konkretiseres. Ny veileder fra Miljødirektoratet, M-1780/2020 Bygging på nedlagte deponier, har i kapittel 5.2. nærmere veiledning om dette. Der står blant annet følgende: *Deponiområdene kan markeres med hensynssoner i kommuneplankartet slik at områdene er synlige på plankartet. Alternativt kan det lages et eget temakart for deponi. (...) Deponiområdene kan enten legges inn på et temakart som følger med kommuneplanen, eller gjennom bruk av hensynssoner i plankartet til kommuneplanens arealdel med tilhørende bestemmelser jf. pbl §§ 11-8 og 11-10.*

Avvik 2

Det er deponert avfall på deponiet nylig og deponiet er ikke tilfredsstillende avsluttet med toppdekke og tilsåing.

Avvik fra:

Forurensningsloven § 7, jf. avfallsforskriften § 9-7

Kommentarer:

Vågan kommune hadde gyldig tillatelse for deponiet frem til 1994. Da avslutningsplanen var levert og godkjent i 1998 skulle det ikke deponeres noe mer avfall der. Deponiet skulle avsluttes med et tette masser, jord og tilsåing.

I siste statusrapportering fra Lofoten Avfallsselskap til oss i 2009 ble det informert om at deponiet ble endelig avsluttet med toppdekke i 2005. På flyfoto fra Nordlandsatlas.no (2017, figur 1), ser deponiområdet ut som det er tildekket, og med en del vegetasjon.

Figur 1: Utklipp fra Nordlandsatlas.no flyfoto fra 2017

Figur 2: Utklipp fra Google Earth 28.07.2019 eller nyere, CNES/Airbus.

På Google Earth finnes bilder fra 2019 eller nyere, som viser at området også var godt dekket av vegetasjon.

Under tilsynet var mesteparten av området uten vegetasjon:

Figur 3: Område på deponiet uten vegetasjon. Trær var felt og røtter og kvister lå deponert på rekke øverst på deponiet.

Det lå ulike typer gravemasser plassert i hauger oppå deponiet:

Figur 4: Område på deponiet med hauger av ulike gravemasser, ett område med betong og lettklinker

På ett felt var en blanding av lettklinker og betong dosert utover. Disse massene var åpenbart rivningsavfall, det inneholdt malt betong, noe armering og annet småsøppel:

Figur 5: Det var en del armering og annet søppel iblandet lettlinkene og betongen

Mot nord, muligens noe utenfor selve deponiområdet var det dumpet ny og gammel asfalt:

Figur 6: Asfalt

Det var spor etter kjøring med tunge kjøretøy på området, og det var noen dypere groper som samlet overvann:

Figur 7: Groper som samler overvann oppå deponiet

I skråningene var det også flere steder med lite tegn til etablert vegetasjon, og noe avfall som kan være tilført nylig. Vi fant også noen få lupiner i skråning ned mot fjæra, noe som tyder på at masser er tilført i løpet av de siste 1-2 årene siden lupiner etablerer seg og tar over et område i stor fart:

Figur 8: Skråningen ned mot fjæra, her er det tømt avfall og noen lupiner vokser i skråninga.

De fleste avfallsfraksjonene (betong, lettklinker, asfalt, annet søppel) synes permanent plassert, altså deponert, på stedet. Dette er ikke tillatt da kommunen ikke har tillatelse til å deponere noe avfall her. Overskuddsmasser av naturlige mineralske masser (gravemasser, jord, sand og sprengstein), er også avfall som ikke kan deponeres her uten videre. Det kan brukes i toppdekket så lenge innholdet av helse- og miljøfarlige stoffer i massene er under normverdien i vedlegg 1 til forurensningsforskriften kapittel 2, men det kan ikke deponeres legges på deponiet uten at det er et formål med det. Betong kan gjenvinnes iht. avfallsforskriften kapittel 14A, dersom betongen kommer fra et byggverk der forekomsten av helse- og miljøfarlige stoffer i betong i nødvendig utstrekning ble kartlagt av en aktør med miljøteknisk kompetanse før rivning, og betongen tilfredsstillende grenseverdiene i forskriften ellers.

Avvik 3

Farlig avfall er ikke lagret forsvarlig på kommunens driftslager i vest på og ovenfor deponiet

Avvik fra:

Avfallsforskriften § 11-5

Kommentarer:

Øverst på deponiet i vest, og like ovenfor for deponiets utstrekning i vest (som inntegnet i Grunnforurensning), har Vågan kommunes driftsavdeling en lagringsplass for utstyr som brøyteskjær. Her er det også omfattende forsøpling. Kommunen er selv

forsøplingsmyndighet, og Statsforvalteren anmoder kommunen om å ta tak i dette. Når det gjelder bedrifters lagring av farlig avfall har Statsforvalteren også myndighet til å pålegge tiltak, jf. avfallsforskriften § 11-16 tredje ledd.

Figur 9: Kuldemøbler og farlig avfall: spillolje, batteri og brannslukningsapparat

Lagring og merking

Farlig avfall skal lagres utilgjengelig for uvedkomne, under tak og på tett dekke, lagringen skal være risikovurdert og det skal være innført tiltak for å hindre utslipp til grunn eller vann. Farlig avfall skal håndteres forsvarlig, og i forsvarlighetskravet ligger også en plikt til å merke avfallet med hva det er. Vi viser til [Miljødirektoratets faktaark M-284 | 2014 Håndtering av farlig avfall som beskriver dette](#). Bildene over viser bare noe av det farlige avfallet som var uforsvarlig lagret, herunder var det minst to batterier, flere brannslukningsapparat, to IBCer hvor den ene inneholdt noen få liter med spillolje (den andre var skadet og vi vet ikke om det ev. er noe på den). Dette er farlig avfall. Det var også flere kuldemøbler (EE-avfall) som kan inneholde KFK-gasser.

Leveringsplikt

Vi minner om at bedrifter (inkludert kommuner) skal levere farlig avfall til lovlig avfallsmottak minst én gang i året når samlet mengde farlig avfall overstiger 1 kg, jf. avfallsforskriften § 11-8. Avfallet skal deklarerer iht. avfallsforskriften § 11-12.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Kommunens internkontrollrutiner kan forbedres

Kommentarer:

De avvikene som er angitt tyder på at kommunen har manglende internkontroll når det gjelder disponeringen av arealet på Osan. Det bør være klart hvem som har ansvar for området, hvordan det kan benyttes på lovlig vis, og kommunen bør ha en miljørisikovurdering, nødvendige skriftlige rutiner og avvikshåndteringssystem der avvik på dette området også føres. Rutiner for håndtering av farlig avfall bør også foreligge skriftlig, og kjentgjøres blant kommunens ansatte i driftsavdelingen.

Anmerkning 2

Kommunen bør sammenstille og vurdere resultatene fra sigevannsprøvene fra deponiet

Kommentarer:

Lofoten Avfallsselskap har tatt sigevannsprøver fra deponiet med jevne mellomrom. Planlagt fremtidig overvåkning er foreløpig hvert 5. år frem til 2030. Vi skal gjennomgå kravstillingen til overvåkning av sigevann fra alle deponiene vi har ført tilsyn med i år, og ber dere sende inn en skriftlig vurdering av resultatene fra overvåkningen hittil. Se punkt 3 i dette brevet.

8. Andre forhold

Det er uklart om utslippspunktet for sigevannet er dykket

I vilkår 3 til godkjenningen av avslutningsplanen for Osan er det stilt krav om at sigevannet fra deponiet skal legges i rør og dykkes under laveste lavvann. Under tilsynet fikk vi opplyst om at det har vært store utfordringer med at utslippsledningen har blitt revet løs og knekt opp mot land. Vi kunne under tilsynet ikke se hvor utslippspunktet var, og det var noe usikkert om ledningen på bildet under var sigevannsledningen, den var i hvert fall bøyd og brukket, og det kunne se ut som enden av den var under et lass med sprengstein og ikke under laveste lavvann. Vi ber dere undersøke og redegjøre for dette, se punkt 3 i dette brevet.

Figur 10: Avbildet er muligens sigevannsledningen uten synlig utslippspunkt, den er bøyd knekt i hvert fall på ett punkt. Flere områder i fjæra var tydelig påvirket av sigevannet.

Grunnforurensning

Statsforvalteren vurderer å utvide deponiets utstrekning i Grunnforurensning, i retning mot fjæra.

Forsøpling

Som nevnt under avvik 3 er det omfattende forsøpling på og ovenfor deponiet, rundt området der kommunens driftsavdeling lagrer utstyr. Uansett hvem som er ansvarlig for dette er kommunen forsøplingsmyndighet, og vi ber kommunen ordne opp i saken.

Figur 11: Eksempler på annen forsøpling på området